Memo voortgang af- en ombouw gesloten jeugdhulp

Van: Regiegroep 3Noord
Aan: Bestuurlijk overleg 3 oktober

Inleiding

De af- en ombouw van de gesloten jeugdhulp vraagt veel van de tijd en capaciteit op 3Noord. Zowel de inhoudelijke ontwikkelingen als de maatschappelijke en politieke vragenstukken vragen hierbij aandacht. In dit memo treft u de huidige kaders die vormgeven aan het gesprek en de voortgang op dit onderwerp. Daarnaast schetsen wij de huidige situatie en een aantal mogelijke scenario`s voor het vervolg.

Kader transformatie gesloten jeugdhulp

1. De transformatie van de gesloten jeugdhulp in Noord-Nederland wordt, in opdracht van 3 Noordelijke regio's, momenteel inhoudelijk getrokken door de aanbieders van gesloten jeugdhulp in ons landsdeel;
2. De transformatie van de gesloten jeugdhulp bestaat uit twee onderling verbonden elementen: enerzijds het beschikbaar hebben van plaatsen waar jongeren met een machtiging voor gesloten plaatsing passend worden behandeld en anderzijds het ontwikkelen van alternatieve kleinschalige residentiële voorzieningen waar jeugdigen kunnen worden geplaatst waarvoor een zekere mate van vrijheidsbeperking noodzakelijk is;
3. De transformatie van de gesloten jeugdhulp wordt zodanig vormgegeven dat de landelijke afspraken over om- en afbouw van gesloten jeugdhulp vertaald worden en invulling krijgen;
4. De transformatie van de gesloten jeugdhulp heeft betrekking en impact op het totale zorglandschap voor gespecialiseerde jeugdhulp in Noord-Nederland. Wanneer afbouw plaatsvindt in de gesloten jeugdhulp, zijn zowel residentiele als ambulante alternatieven noodzakelijk om passende hulp te kunnen bieden aan jeugdigen die voorheen in de gesloten jeugdhulp geplaatst zouden worden. We doorbreken daarmee de opwaartse druk op de keten. Dit vraagt van deze zelfde keten om op alle niveau`s te transformeren; naast een inhoudelijke transformatie heeft het ook impact op de staande infrastructuur. Plekken moeten anders worden vormgegeven, we bouwen aan alternatieven en zetten in op meer ambulante interventies in de thuissituatie en in de vervangende woonomgeving. Om die reden is de vormgeving van de transformatie een proces waarbij ook andere jeugdhulpaanbieders dan de huidige geaccrediteerde aanbieders van gesloten jeugdhulp betrokken dienen te worden;
5. Bij het invullen van alternatieve kleinschalige voorzieningen voor gesloten jeugdhulp, wordt aangesloten bij de uitgangspunten dat we minder residentiële voorzieningen willen (en meer ambulante alternatieven) en de behandeling zo dicht mogelijk bij huis willen vormgeven. Dat betekent o.a. dat kritisch moet worden gekeken naar de infrastructuur in de drie betrokken jeugdhulpregio's;
6. Het op te stellen transformatieplan gesloten jeugdhulp dient afgestemd te worden op de eisen die de SPUK II regeling gesloten jeugdhulp stelt. Ook de planning voor het in relatie tot de SPUK-regeling verplichte plan van aanpak (oplevering uiterlijk 1 december 2024) en die van het transformatieplan 3 Noord dienen op elkaar te worden afgestemd en te worden gesynchroniseerd;
7. De transformatie van de gesloten jeugdhulp in Noord-Nederland past binnen de vastgestelde uitvoeringsagenda 3 Noord. Om tot de gewenste transformatie te komen is een vergelijkbare structuur als die de uitvoeringsagenda wenst te benutten noodzakelijk; met betrokkenheid van

jeugdigen, gemeenten, samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs, inkoopregio's en betrokken jeugdhulpaanbieders.

8. Wanneer alternatieven ingericht worden voor zowel jongeren met én zonder machtiging ontstaan er hybride alternatieven. Dit levert een vraagstuk op i.h.k.v. regionale wensen en bestaande structuren, beschikbaarheid, positionering, beschikbaarheid personeel etc.
9. Wanneer alternatieven niet de volledige dienst van geslotenheid bieden ontstaat er een gradatie in de wijze waarop geslotenheid vormgegeven wordt. Risico is dat er vervolgens één aanbieder is die voor de zwaarste gevallen ingezet wordt. Een A en B keus en daarmee de mogelijkheid om door te plaatsen.

Huidige situatie en regionale inrichting

Als 3Noord hebben we afgesproken 24 + 12 plekken in stand te houden, om de om- en opbouw van kleinschalige alternatieven te realiseren. Er zijn op dit moment 5 plekken gesloten bij JHF en 24 bij Elker. Wij constateren dat er momenteel +/- 8 Friese kinderen bij Elker verblijven en dat de gesloten plekken bij Elker daarmee op sommige momenten vol zitten. De regio`s Groningen en Drenthe hebben geen uitwijkmogelijkheid wanneer de gesloten plekken bij Elker bezet zijn. Zij kunnen in dat geval onvoldoende gebruik maken van de plekken waarvoor zij Elker hebben gecontracteerd (NB. bestuurlijk is afgesproken dat Friesland gebruik kan maken van deze plekken en de regio betaald mee aan de instandhoudingskosten).

We zien ook dat deze beweging van af- en ombouw in elk van de drie regio`s een ander beeld bij de uitkomst van dit traject oproept.

- Drenthe: er is geen locatie gesloten jeugdhulp in Drenthe. Drenthe maakt gebruik van de gesloten plekken bij Elker. Alternatieven met vrijheidsbeperkende maatregelen worden wat Drenthe betreft georganiseerd door Elker. Voor overige alternatieven zoals open (kleinschalige) woon en/of behandel voorzieningen komen andere aanbieders in beeld.
- Groningen: Elker is in beeld voor alternatieven met mogelijkheden tot de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen (alternatieven huidige 24 plekken). Elker is tevens systeemaanbieder voor Groningen en daarmee grote aanbieder van hoogspecialistische woon- en verblijfplekken in de keten rondom gesloten jeugdzorg.
- Friesland: Jeugdhulp Friesland is gecontracteerd voor het leveren van 5 plekken met beoogde uitbreiding naar 10/12. Onduidelijk in hoeverre dit aanbod volledig voldoet aan de huidige vorm van geslotenheid. Er speelt een maatschappelijke en politieke discussie over nut en noodzaak opbouw geslotenheid, deze richt zich nu op de plekken in Friesland, maar is breder gericht op de gesloten jeugdhulp.

Scenario`s geslotenheid

Hoewel wij beide zorgaanbieders hebben gevraagd om scenario`s uit te werken voor de toekomst, zien wij zelf een aantal scenario`s voor de kortere termijn (medio 2027 sluit Elker de gesloten jeugdhulp locatie aan de Hoogeweg). Hieronder zijn eerst de scenario`s m.b.t. behoud van geslotenheid zoals nu afgesproken in de periode 2024 – 2030 opgenomen. Daarna een aantal scenario`s voor het toe werken naar alternatieven voor gesloten jeugdhulp.

Behoud geslotenheid zoals nu afgesproken in periode 2024 – 2030

Originele scenario: 12 bij Jeugdhulp Friesland + 24 bij Elker, in totaal 36 gesloten plekken voor 3Noord. De 24 plekken bij Elker blijven in stand tot de sluiting van de Hoogeweg medio 2027. Voor Friesland betekent dit dat zij opbouwen tot 12 plekken conform bestuurlijke afspraken. Het is voorstelbaar dat de vraag naar deze vorm van geslotenheid in de periode tot medio 2027 afneemt door de opbouw van alternatieven.

Alternatief scenario 1: één aanbieder die als enige de verantwoordelijkheid heeft voor voldoende gesloten jeugdhulp plekken in 3Noord (voor jongeren met een gesloten machtiging). Aandachtspunten zijn hierbij: we moeten op 3noord komen tot overeenstemming over hoeveel plekken voldoende zijn en het is de vraag of de aanbieder dit kan en wil leveren.

Alternatief scenario 2: Jeugdhulp Friesland bedient alle Friese jeugdigen met een gesloten machtiging. Elker bedient alle Groningse en Drenthe jeugdigen met een gesloten machtiging.

Alternatief scenario 3: Jeugdhulp Friesland bedient Friese jongeren met een gesloten machtiging enkel met de huidige capaciteit van 5 plekken (zonder opbouw naar 10/12). Elker heeft minimaal 24 plekken voor jongeren met een gesloten machtiging in 3Noord. De vraag blijft hier wel, wat doen we met de jeugdigen met een gesloten machtiging boven de 29 plekken?

Scenario`s toe te werken naar alternatieven voor gesloten jeugdhulp
De keuze voor het regionaal dan wel (deels)bovenregionaal organiseren bepaalt de inrichting van de scenario`s:

1. Gezamenlijk voor alle jeugdigen met een machtiging in 3Noord.
2. Elker voor alle jeugdigen met een machtiging uit Groningen en Drenthe. Jeugdhulp Friesland voor alle jeugdigen met een machtiging uit Friesland.
3. Volledig regionaal.

Hieronder zetten wij de vervolgkeuzes uiteen:

1. *Gezamenlijk voor alle jeugdigen met een machtiging in 3Noord*
    a. De huidige twee aanbieders van Jeugdhulp Plus organiseren gezamenlijk de (hybride) alternatieven met mogelijkheden tot de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen.
    b. Eén aanbieder krijgt de opdracht om alle alternatieven met mogelijkheden tot de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen te organiseren (vraagstuk: hybride inrichting) voor 3Noord.

2. *Gekoppeld aan huidige contractering gesloten jeugdhulp: JHF voor Friesland en Elker voor Groningen en Drenthe*
    a. JHF organiseert de alternatieven voor de Friese jeugdigen die momenteel een gesloten machtiging ontvangen.
    b. Elker organiseert de alternatieven voor de Groningse en Drentse jeugdigen die momenteel een gesloten machtiging ontvangen.

3. *Volledig regionaal*
    Het is aan elke regio zelf om een geschikte aanbieder(s) aan te wijzen om de alternatieven voor hun jeugdigen die momenteel een gesloten machtiging ontvangen, te organiseren.

Zoals in het kader hierboven aangegeven is de af- en ombouw van de gesloten jeugdhulp niet los te zien van een noodzakelijke bredere transformatie in de keten en hangt sterk samen met de om- en opbouw van alternatieven. Deze vormen van gespecialiseerde jeugdhulp willen we in samenhang binnen 3Noord inhoud geven. Dit betekent dat er meer partners bij betrokken zijn dan enkel de aanbieders van gesloten jeugdhulp en dat dit proces vraagt om een integraal plan. De gepresenteerde scenario`s hebben gevolgen voor en gaan gepaard met een aantal keuzes m.b.t. (proces)regie.